

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékben.

A király nevenapján.

A szegény kolduló barátok Pátriárkája, szerafi szent Ferenc méltó arra, hogy a királyok védőszentje legyen. Szórruha fedte az aszisi kereskedő fiát, de ő szórruhában is királyi lélek volt. Imperatori lélek per eminentiam, kihez az eszmék diadala fűződik; győzelem az élet dekadenciája s az emberi félszagségek felett. Ő a szellem, az ethikai rend győzedelmes harcosa.

A királyok is a győzelmek férfiai még akkor is, ha nem az öldöklő fegyverek, a hadi taktika vivmányai által védelmezik a trónt, a hazát, a pátriát, a hegemoniát, hanem az áldásteljes béke jegyében országlanak. A béke is telve van dicsőséggel. A béke harmóniájában is a Himnusz hangjai olvadnak össze. Egy ország, egy nemzet millióinak szerető szívéből száll az Urhoz az áhitatos ima:

*Aldd meg országunkat
Mi magyar hazánkat,
Vezéreljed jóra
A mi királyunkat*

Mióta felséges Urunknak fejére tették a magyar koronát, azóta a nemzet és az apostoli király között a béke helyreállott. Az a közjogi esemény, mely koronát adott a királynak, adott alkotmányt a nemzetnek, a hazának, nehéz idők félreértésének vetett gátat és a békeszeretet kötelékével fűzte össze a királyt és nemzetet.

A korona a királyi hatalmat megköti, mert a királyt az alkotmány betartására kötelezi, viszont fölemeli a nemzetet, megtanítja a hatalom, a tekintély, a törvény tiszteletére; előírja a királynak és nemzetnek kötelességeit, hogy egymást szeretve, egymásért lelkesülve, közös munkával emeljék az erény, a jog, a boldogság állapotát. Felsőzados uralkodása szeretett királyunknak fényes tanúsága annak, mit a magyar alkotmányos királyságnak költője, a nemzeti szabadság Tyrtáusa: Vörösmarty így fejezi ki: A legelső magyar ember a király! Király, ki a legelső a kötelességekben, az uralkodói erényekben, a szó bölcsességében, a tettek bátorságában, az alkotmány tiszteletében, melyek által felermelte a hazát, boldogította a nemzetet. A béke jegyében, a béke oltalma alatt a haladás és felvirágzás munkáját végezte. Hogy a királyi korona mellett az emberi élet töviskoronájából is jutott bőven, hogy e 65 éves királyi ember uralkodása nemcsak történelem, hanem az eposzok, a filozófiának, a drámának és tragédiának szövevényes szálaiból is van fónva, annak nem ő az oka! Mikor trónra lépett, nagy cél volt eléje tűzve: kettős monarchia nagyhatalmi pozíciójának megszilárdítása a világpolitikában, a Habsburgház hegemoniájának fentartása. Mért nem koronázta a munkát fényes siker? Az nem ennek az imperatori léleknek tudható be, hanem azoknak, kik a maguk gyengeségét e trón erősségével

akarják pótolni s pozíciójukat a felség szilárdságával akarják erősíteni.

Felsőzados királyunkat felsőzados uralkodása alatt a legrosszabb hadvezérek mellett a legrosszabb politikai tanácsadók vették körül, mely utóbbiak felállították a deszkafalat az uralkodó és nemzet között. Így se a jó tanácsadók nem közelíthettek a felséges trónhoz, sen. az uralkodó előtt nem voltak ismeretesek a nemzet szükségletei. A „fényes sikerek“ dacára elveszték az olasz tartományok, elvesztett a német hegemonia.

A győzelemből alakuló nimbust nem emeli a boszniai okkupáció, mely egy új Éris almája lesz Ausztria és Magyarország közt. Oriási vér- és pénzáldozatok s Bosznia és Hercegovina mégis kit illet a dualizmus keretében? A balkán politikában elragadták előlünk a vezető szerepet az igazi nagyhatalmak. Ausztriában épügy, mint Magyarországon, felburjánzott a radikálisabb liberalizmus, mely mindkét államban külválasztotta a dinasztia legtermészetesebb támaszait s meghamisította azt a becsületes kiegyezési művet, melyet nagynevű államférfiaink becsületes lélekkel alkottak. Ezekhez járul a mai válság, mely oly ellentétes helyzetbe hozza a nemzetet az uralkodói akarattal szemben. Mindezek oly dolgok, melyek megfontolásra méltók, sebet ütven a monarchia testén s a királynak szívében. I. Ferenc József mindig a jót akarta: tanácsadó mindig a rosszat cselekedték. Erről

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Utazás az éjféli nap országában.

Göteborg.

A tengerparti városoké a világ, annak élénksége és gazdasága. Sehohse tűnt ez nekem inkább föl, mint Göteborgban. A földrajz nem sok utbaigazítást mond róla, legfeljebb, hogy 150000 lakosa van s élénk forgalmu kereskedő város. Ennyit tanultunk és ennyit felejtettünk el Göteborgról. Dehogy hittem volna, hogy észak egyik legegységesebb, legvállalóbb városát üdvözölhetem benne. Az első negyedóra rögtön meggyőzött arról, hogy itt van pénz, sőt nemcsak pénz, hanem izlés is. A városnak egynegyed része kert. Szébbnél-szebb parkok, remek, százas fákkal szegélyezett, nyílegyenes utcák. Alig megyünk öt percet s bizonyosan valami folyó, vagy tó tükre csillámlik felénk. A házaknak pedig legalább fele palota és villa, a melyekért még a mi Andrassy-utunk se dugná föl az orrát. Hogy remek mulatóhelyei, egy-két csinos szobra is van, talán említenem sem kell, hisz ez feltétlen kiegészítése az egésznek. Öszintén mondom, hogy engem egész utazásomban egyetlen város ennyire meg nem lepett a szépségével s szívesen teszem azt a megjegyzést, hogy Göteborg, tekintve az ő terjedelmét, lakosainak szá-

mát, aránylag legszebb város volt egész utazásunkban.

Mindössze egy napig voltunk Göteborg vendégei. Délután érkezünk s másnap délelőtt már tova kellett indulnunk Trollhättan felé. Ugy éreztük magunkat, mint mikor az éhes embernek két perc alatt meg kell ebédelnie egy dusan terített asztalról. Mihez nyuljunk? A leveshez? Nem kell. Pecsenye? Egy darab elég. Sütemény? Abból is valamit. De éppen kapóra hozzák a gyümölcsöt. Hamar zsebre belöle annyit, a mennyit lehet és siessünk tovább, a nyugodtabb percekben békésen fogjuk elfogyasztani és kinevetjük azokat, a kik agyonytörték magukat a sietéssel és megfájdult az állkapcájuk és nyeldejökük a lóhalálban végzett munkában. A társaság egy része a városba ment kóborolni a másik az iskolák berendezését, tanítási rendszereiket tanulmányozta, a harmadik a boltokban költötte a pénzt, a botanikusok a gyönyörű pálmakertet tanulmányozták. Mi pedig Miska barátommal fölültünk egy villamosra s kiadtuk a jelszót: *Rundmatum!* Nagy körutat csináltunk s vonatunk 10 órért körülvit bennünket az egész város nevezetességei előtt s mikor a város szélére értünk, nem mentünk a híres botanikus kertbe virágokat, fákat tanulmányozni, mint a hogyan sokan tették, hanem husz lépéssel távolabb vonatra ültünk s faképnél hagytuk az egész kompániát Göteborggal együtt: robogtunk kifelé Norvégia és Svédország legvadregényesebb tengeri fürdőjébe. Sűrő-be.

Szívesen elismerem, hogy Sáró megérdemli Svédország első fürdőjének nevét. Ha a lélek pihenni vágyik, ha megtépve, megtörve gondtólbutól, feledni kíván, jöjjön ide — itt meggyógyul. A vadregényes, mogorva sziklák szeszélyes alakjain örökig elmerenghetünk. Mintha harcban álló óriások dobálták volna őket egymás tetejébe, úgy hevernek szanaszét a tengerben. Lábaiknál pedig a tenger hullámai susognak, álmadoznak csendesen, messze-messze földről üzve-hajtvá a szél ereje által, linom hóféhér habba törődve, beszélnek, mesélnek lágyan, édesen, szeretettel, hogy a szívnek meg kell gyógyulni a vigasztaló beszédüktől. Fölöttük pedig a fehérszármu sirályok vijjognak szüntelen. Mint a nyíl hasítják át a kék, sós levegőt, bele-belecsapnak a hullámokba és diadallal viszik tova az ejtett zsákmányt, a hullámok fürge lakóit. . . . Es ha haragszik a tenger. . . . Ő az is főséges, irtózasos voltában is gyönyörűséges lehet. Láttam a part sziklái között megnövekedett fenyeiket. Valamennyi koldus, nyomorék. Valamennyi csak a derekái birta megőrizni legalább némileg a fenye büszkeségét, a sudár egyenesességét. Ott, a hol az ágak kezdődnek, mintha egy erőszakos kéz csavarta volna ki. Csüggedten, tépten nyomorodott el a szélviharok kényuralma alatt. Mert nemcsak az emberek között vannak zsarnokok, a kiknek szivtelensége gyönyörködik az előtte térdencsuszó, nyomorék koldus szerencsétlenségén. A természet is tud vad, lelketlen lenni s a szélvihar kejjel tépi össze a zöld fenye

Mai lapunk 4 oldal.

azt mondjuk, helyre kell állítani az igazság szellemét! Célunk a közjogi és keresztény revindikáció, a paritásos állam-eszmének megvalósítása. Magyarország nemzeti állam, aspirációi a mult nagyságából bontakoznak ki, szárnyakat lelkesedésének a mult dicsősége ad, reménységét élteti a tudat, hogy az igazságot, jogait védő nemzeteket megőrzi a világ sorsát intéző Gondviselés. A mely nemzet lemond a dicsőségről, a nagyság utjáról, inkább temetkezze el eleven, mintsem a lassu halálunk dobja oda magát! A jellennél százszor nehezebb körülmények között fennmaradt e nemzet; új élet, új virág fakadt a sirokon... Az igazságban, a jogban, az alkotmányban gyökerező jobb jövő hitének nem lehet változása; a munkás hazaszeretet ne féltsé a haza.

Légy áldott, légy boldog magyarok királya! Szeresd e nemzetet nemes szíved érzelmével! Keresztény magyar szíved kívánjuk, hogy adja meg az Úr neked félelmének lelkét, hogy bizalommal az ősök erényében és bölcseséggel kormányozhassd e nemzetet. Szeretnők eltávolítani mindazt, ami a harmóniát, mely a felség és népjoguk összhangja s mely kell, hogy a király és nemzet között meglegyen, megzavarhatná. Adjon az Isten egészséges lelkeket a trón mellé, kik az eszmék emberei, s győzedelmeket. Az ilyen lelkek vállain nyugszik legbiztosabban az országok békéje, a nemzetek jóléte s így emelkedik a királyi hatalom fényköre, lesz boldog a nemzet s hatalmas a király.

P. Bécsi Vazul.

Hatósági, vagy szövökészeti mérszárszékét kérünk!

A község köréből.

Általános a panasz városunkban az élelmiszerek hirtelen drágasága miatt. A szerényebb anyagi viszonyok között élő családok a szó szoros értelmében napról-napra vonszlják az élet terhét addig, amíg bírják. Szegény ember asztalára heteken át nem jut hús, a közép egy része már kókuszdióalajjal főz zsír helyett; úgy látszik közel van az idő, mikor a krumpli csemege

büszke koronáját. A Kattegat, az Északi tenger haragos leánya furiaként marcangolja a svéd partok zold fáit. O mily félséges lehet nézni ilyenkor is a tengert, mikor a neki szilajodott szélvihar sivit bimból, ordít veszett dühében, mikor emelet magasságra tornyosítja a felér taraju hullámokat, s aztán tehetetlenül pozdorjává törk tömege a gránit sziklak mozdulatlan előtt. Száz lépessel odébb, a hatalmas tölgyerdők sejtelmes homályában már láncravert ebként bujkál a lombok árnyékában. Ki ne felejtene el ilyenkor mindazt a bánatot, a mit szíve valaha érzett...

Ké jöttünk mi is. Itt gyönyörködtünk poétikus lelkünk minden érzékenységével a sziklak óriásai közt elsimuló hullámok játékában s luztuk ábrándjainkat, a jóbarát sziv onkentelen megnyilatkozásainak szövevényét, a multat, a jellent s a jövőt. Szinte alig vettük észre, hogy az órák repülnek fejünk felett s ugyancsak rohannak mellé, ha az utolsó vonatról lekészni rem akartunk. Milyen könnyű azonban ezt mondani s milyen nehéz volt megtenni. A nagy gyönyörködés közepett a tenger partján bizony szerencsésen eltévedtünk. Egyfelől a tenger zugott, másik oldalról pedig torony magasságu sziklak állottak előttünk, azontul pedig egy sűrű, sötét erdő zárta el az utat. S ez volt a dologban a legérdekesebb. Vadidegen helyen, a hol még kezzeletünkben se jártunk, a melyet mindössze két óra óta ismerünk, mászkálni a sziklahasadékokon keresztül, föl-föl az erdőig, aztán keresztülvágni

számba fog menni. A közönséges marhahus kilója 60 krajcár, a rostélyost 70-ért mérik, a vesepecsenyeről ne is beszéljünk. A birkahust pottom 50 krajcárért vesztegetik, a sertéshust 72-ért. A zsír ára 1 forint, egy tojás 4 krajcár s három között egy mindenesetre használhatlan. S így mehetnénk tovább a végtelenségig.

Nem akarom most e drágaság okait kutatni. Szerencsétlen vasuti hálózatunk, a főváros közelsége, a mult évi szomorú termés, a mérszársók és hentesek kartelleje, vagy a mi unikum-számba menő kofarendszerünk rovására kelle nehéz megélhetési viszonyainkat írni: nem akarom eldönteni.

A Székesfehérvár és Vidéke c. helybeli lap hasábjain időről-időre felhangzik egy-egy pusztába kiáltó szó és marad minden a régieben.

A napokban hallottam egy fehérvári előkelő uriember panaszát, ki korábban fővárosi lakos volt, hogy feleségének egy havi konyhalköltsége átlag 15 forinttal több, mint volt Budapesten.

Nemrégiben egy uriaszony egy malac ára után tudakozódott a piacon.

„Két forint ötven krajcár,” hangzott a kemény szó a kofa edzett fogainak sövénye mögöl.

„Mennyi?” kérdi a megdöbbsent vásárló.

„Két forint ötven krajcár,” ismétli a fehérvári piac teljhatalmu fejedelemasszonya.

Egyszerre hangos sírás hallatszák a vevő háta megett.

„Mi baja?” Kérdi a síró falusi anyókat a jóléti urinó. „Miért sír?”

„Hogyne sírnék volt a válasz — mikor öt perccel ezelőtt vette meg tőlem ez a... (itt egy szép titulus következett) ezt a malacot kilencven krajcárért.

Két kis történet. Az egyik ok, a másik okozat. Mindkettő hangosan kiált, hogy tegyük valamit.

Az eddigi felszólalások hatástalanul hangzottak el. A mérszárszék ajtaja felett ott maradt továbbra is Dante írása: „lasciate ogni speranza”, a piaci henteskófák óriási armádiája rohamosan gyarapszik testben és vagyonban, a város fogyasztó közönsége pedig nyögve cipeli terhét tovább, míg összeroskad alatta.

Szerény nézetem az, hogy ezt az állapotot tovább tűrni nem lehet. Valahol rövidesen meg kell fogni a dolog üstökét. Archimedes-

valamely képzelt irányban, a hol az elhagyott utra kell találnunk. Épen nekünk való volt. Hogy hol jártunk, hogy hány villatulajdonos területen, kertjen mentünk keresztül, de hogy tudnam megmondani. Csak annyit tudok, hogy a vonat indulása előtt már helyen voltunk s neveltük aggodalmainkat, hogy bennünket baj is érhetne. Visszafele útra gyönyörködtünk a vasut mellett épült gyönyörű villak vég nélküli sorozatában s aztán villamosra ülve hatalmas kanyarulatnál hazatértünk a vendéglőbe. Épen a vacsora vege tartottak. Persze óriási merénylet ez a hazai rend ellen ott, a hol megszokták, hogy table d'haut nál minden vendég perenyi pontossággal megjelenjen. Nöde nem azért magyar a magyar hogy magán segíteni ne tudjon. A hotel tulajdonosa egy tiszteletreméltó matrona volt. Mondtunk neki néhány udvari bököt, dícsértük a főztjének ulatát, a hotel eleganciáját s talán az ő bátalságot stb. s rövidesen azt vettük észre, hogy a szigorú vonások elsimultak s ő nagysága enni-ülő szeretetreméltósággal találatta számunkra konyhájának legjobb falatjait.

Vacsora után — hogy a jóból semmit ne mulasszunk, — elmentünk Fivölba Göteburg legelegánsabb mulatóhelyére s ott éjjel utánig sötétva gyönyörködtünk a katonazene remek játékában.

Bilkei Ferenc.

nek csak egy pont kellett volna, hogy onnan kiemelje a mindenségét.

Azt hiszem, nekünk nem sokat kell ilyen pont után keresgelnünk.

Hatósági mérszárszékét kérünk a város közönsége részére.

Itt nem szabad semmiféle személyi érdeket, semmiféle összekötötést tekinteni. Salus reipublicae suprema lex! A közjó az első!

S azt a mérszárszékét kérjük, követeljük minél előbb! Ha a hus árát sikerül csökkenteni, részben elvonatik a közönség a piaci termények vásárlásától s így a piaci árak is szükségképen alább fognak szállani.

Tessék a hatóságnak kezébe venni a dolgot. Minél előbb, de komolyan és őszintén.

Ha pedig — amire a mi szerencsétlen és példátlanul álló helyi viszonyaink mellett el lehetünk készülve — a közügyek vezetői tovább alusznak a nemtörődömség tagadhatlanul könyelmes párnáin, akkor vegye az ügyet kezébe a város közönsége. *Csinálja meg az a szövökészeti mérszárszékét*, akar önállóan, akár a keresztény fogyasztási szövökézet kebelében!

Pár száz forint részvénytöke, mit néhány lelkes ember napok alatt összehoz, kihuzhat bennünket szerencsétlen helyzetünköl, más nem.

Dixi.

UJDONSÁGOK.

— **Október 6.** Ez a nap ötvenkét esztendő óta minden esztendőben kiválik a köznapok sorából. Nemzeti szomorú ünneppé avatja a gyász sötétsége. Az aradi tizenhárom vértanu sápadt arcu alakja megjelenik a nemzet előtt s emlékeztésre hí. Az igazság viaskodott a bűnnel, a fény az árnyal, a becsület a sötét boszuállással — s a sötétség diadalmaskodott a ragyogó igazság fölött. Ez a nap az elmékedése és az imádságé. Hogy ne feledjük igazságaink meggyalázását, nemzeti becsületünk sárba hurcolását. De imádkozunk a megbocsátás Istenéhez, Ahhoz a ki ránk mérte a kegyetlen csapást, de a (olgotán a megbocsátásra tanított. Imádságra hí a mai nap, hogy a hatalmas Isten a terhes föllegeköl ne zúlítsa reánk haragjának villámaint s nehéz napjaink korszakában távoztassa tőlünk messze a megpróbáltatás vértanuságát.

— **Felhívás.** A Székesfehérvári Oltáregylet vezetősége ez uton is felhívja a vidéki plebános urakat, hogy amennyiben az Oltáregylettől adományozandó egyházi felszerelésekre reflektálnak, kellőképen felszerelt kérvényeiket (templomi leltár feltüntetése) az Oltáregylet vezetőségéhez még e hó folyamán annál is inkább küldjék be, mert később érkező kérvények nem vétetnek figyelembe.

A pénzügyi palota. A pénzügyminiszter Székesfehérvár szab. kir. városnak a pénzügyi palota építésére vonatkozó határozatot leirataban némi csekély módosítással jóváhagyta. A miniszter teljes egészében jóváhagyta az építkezés, valamint a felveendő 210.000 korona építési költség tervezetét is. Így tehát a város újból egy szép és modern palotával fog gazdagodni.

— **Szent Antal.** Az aradi minoriták főoltárképét vasárnap délelőtt avatták föl. A hatalmas oltárkép, méltó a gyönyörű istenházához. Vastagh Györgynek, a hirneves, kitűnő festőnek több szép oltárképe ismeretes, de ez a legújabb,

ez a legszebb amely Szent Antalt ábrázolja tulszárnyalja valamennyit. Megkapó művészi tudás, mélységes áhítat s ritka szerencsés intuíció egyesül ebben a képben, amely térdenállva és imádkozva ábrázolja Szent Antalt, akit angyalok vesznek körül. Óriási méretű a kép, fölalkja háromszoros életnagyságban van ábrázolva s sejtelmes valaurjével egyszerre megragadja a szemlélőt. Az oltrákép felavatása alkalmából zsufozásig megtelt előkelő közönséggel a dóm.

Eendrődi Sándor kiváló költőt annyira megihlette a művészi szentkép, hogy „Egy oltrákép előtt” címmel a következő gyönyörű verset írta róla:

*Művészi ihlet alkotó e képet
Vallásos, tiszta, benső áhítat.
Ez a Szent Antal, szerény ruhájában,
Az ég lovagja és nem földi rab.
Hős lelke büszkén szárnyal a magasba,
Aján, mint róza, nyílik az ima,
Dicsőfény csókolossa jenkölt homlokát és
Gyönyörrel néz rá az Isten fia.*

*Imádkozik. — Nagy szíve melegítő
A hideg oltráképeső átvetül,
Nyílik a menny és ragyogó ködéből
Az angyali sereg köréje gyűl.
Isten gyermeke, a kis gyermek Jézus,
Szeliden, boldogan mosolygva,
S a hogy a Szent csókokkal dborítja,
Mintha liljomokkal borítaná . . .*

*Imádkozik. — bizonynyal nem magúért,
Hisz' az ő lelkét bűn nem terheli. —
De a nyomorultakért, a szenvedőkért,
Kikkel a világ teli van, leli.
Értünk is, akik régtől kiáztat vérzünk,
Kiket elgyengít százados sebünk,
Kik hétköznapi rabigáján nyögve
Hiába várjuk egy-egy ünnepeink!*

*Imádkozik. — Oh, soha, soha jobbkor!
Késerséggel a szívünk tele.
Most néz le ránk jóságos úrgalmaddal,
Magyarok nagy, hatalmas Istene!
E zord napokban nyujtsd felénk az égből
A te védelmező, mentő kezéd,
És viharok közt hánykódó hajónkat
Segéld át a bősé örvények felett.*

*Imádkozik. — Jertek, hívő magyarság,
Gyűljünk mellé, imádkozzunk vele.
Szálljon az ő szent lelke tiszta szárnyán
Buzgó imánk az égi trón felé,
Isten: atyánk, a királyok királya,
S mi mindannyian a fiai vagyunk.
Jertek ti elgyötört nép, — vércim ti,
Ő nála bizást meghallgattunk!*

— **Kath. ifjusági egyesület a vidéken.** Káloz községben Katholikus Ifjusági Egyesület alakult. Az egyesület alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

— **A kese vége.** Szegény konflisó volt Kasó Ferenc József-utcai bérkocsis birtokában. Reggeltől estig szolgálta gazdláját, mignem egy súlyos baleset véget vetett pályafutásának. Ma délelőtt egy lakodalomnál teljesítette kötelességét: huzta a kocsi. Már kijött az ifjú pár a Szőgyény-Marich-utcai anyakönyves hivatalból és kocsiba ültek, hogy a templomba menjenek. A kocsis biztatólag suhintott a lóra, az meg is indult, de a következő pillanatban megcsuszott a Szőgyény-Marich-utca kriminális rosz kocsiján és elesett, hogy többé fel se álljon. Ugy állították lábára és csak ekkor látták, hogy hátsó lábainak egyike eltört. Bevonszolták a városházára, ahol aztán a gyepmester segéde kivégezték. Ilyent sem látták még az ócska városháza ütött-kopott falai.

— **Cirkusz.** Nem akarjuk a legelsőrangú cirkuszok sorába emelni, nem akarunk dicséreteket halmozni rá, a melyekre nem szolgált, hanem annyit ószintén és szívesen mondhatunk újójag, hogy az utolsó cirkuszok legjobbjai és legmulatósabbjai közé tartozik. A lovakkal való produkciókat ismeri mindenki, a ki cirkuszt látogatni szokott. Ebben Stutzbart cirkusza sem produkál újat, de nem is marad a többiek mögött. Az erómutatványaik is meghaladják a közép mértéket. A Hoffman légzőtorna elegendő mozdulatjai, igazán pompás mutatványai a legszebb látványok közé tartoznak. Omert, a tüzező embert említettük már s bátran nevezhetjük a Stutzbart-cirkusz oly specialitásának, a kit másutt hiába kereszünk. Nagyön kedves az öt éves Emmyke tánca is, valamint a fiatal akrobaták mutatványai. A cirkusz legfőbb vonzóerejét azonban bohócaiban találjuk. A jókedű dummer Augustusokban, a kik minden ötpercben megjelennek, jóízű mókáikkal az előadásnak legalább felében folyton kacagásra ingerlik a közönséget. S ezt helyesen teszik. Utóvégre a lovaglás és erómutatványok művészien szépek és érdekesek lehetnek, de ujdonságot vajmi keveset képesek produkálni. A Dummer Augustusok mutatványai azonban örökké mulatósok s ha százszor láttuk volna is, újra és újra találánk bennük olyasmít, a mi meg tud bennünket nevetetni. Hiába! a mai publikum ilyet kíván. A napi munka és fáradság után jól esik neki, ha jókedű is lehet. Ugyis elég szomorúság akad egyébként. Megjegyzésünk csupan az lehet még, hogy tréfáik nem izellenek és itt-ott jóízű zsidó vicceket is megeresztenek (a mi mostanában szinte félelmetes vakmerőség.) — **Helyárok:** zartszek I k. 60 fill. I-50 hely I k. 40 fill. II-ik hely I kor. III-ik hely 60 fill. Állóhely 30 fill. 10 éven aluli gyermekek az I-50, II-ik és III-ik ülőhelyeken mérsékelt helyárakban részesülnek. Katonák örömestertől letelé a karzaton 20 fillért fizetnek.

— **A „Népszava” helyreigazításai.** Az utóbbi időben ismét három esetben hozott a Népszava olyan közleményt, melyek az Országos Pázmány-Egyesület védőirodájának utanjárást tettek szük-ségessé. A védőiroda ezen utanjárása eredményét tudatta is a Népszavával s a nevezett lap október 3-iki számában közölte is a helyreigazítást. A három eset a következő:

I. A Népszava szeptember 26-iki számában „A telhetetlen papzsák” címmel azt írta, hogy a ferencvárosi plebánian egy keresztes alkalmával a sekrestyés „orrfintorgatással keveselte a neki nyujtott adományt.” Az Országos Pázmány-Egyesület védőirodája, utanjárása eredményeként kijelentette, hogy a ferencvárosi plebániatemplomban a keresztség szentségének kiszolgáltatása alkalmával nem volt még arra eset, hogy valakitől bármily csekélység is követeltetett volna, senki ele perselyt nem tartanak, sőt az egész helyiségben, az u. n. keresztesléi kápolnában nincs persely.

II. Szeptember 16-iki számában a „N. a” „Az agárdi szentatyá”-t vádolta meg azzal, hogy nem keresztele meg egy református apától és katolikus anyától származó leánygyermeket s állított ezt a kijelentést mondotta: „Református ember fattyát nem keresztele meg.” — A tényállás a következő: Már maga a kereszteslé megtagadásának vádja is abszurdum, mert — római katolikus anya megkereszteleendő leányáról lévén szó, — a törvény értelmében a katolikus papnak kell az ilyen gyermekeket megkeresztelelni, ha az atya százszor protestáns is. Különben ugy történt a dolog, hogy az agárdi lutheránus atya, akinek neje római katolikus, tudatta a pappal, hogy nejének leánygyermeké született és azt kérdezte a paptól, nincs-e kifogása az ellen, hogy ha leányát a tolnai káplán, aki neki jóbarátja, keresztelei meg? Ebbe a pap beleegyezett és a tolnai káplánt felhatalmazta a kereszteslé végzésére.

III. Szeptember 12-én „A plebános ur vereszkiz” címmel irt meg a „N.—a” egy hírt. A védőiroda megtudta, hogy az illető plebános igenis megverte nemcsak azt az egy gyermeket, akiről a „N.—a” tud, hanem még más kettőt, akik iskolakerülők és ahelyett, hogy az iskolába mentek volna, kimentek a szülőkbe — nemcsak a plebánoséba — lopni.

— **A Jakab-filér.** Egy munkásnak kitűnő ötlete teremtette meg ezt az új szót. Olyan munkásé, kinek gyomra megemelyedett a Jakabok

terrorizmusától s miután leesett a hályog a szeméről, önmaga előtt röstellkedve látta, hogy milyen oktalanság volt tőle, hogy évek hosszu során át fizette a kényszerű adót. Hétről-hétre kell leszurkolni ezt a néhány fillér adót minden legszegényebb munkásnak is, ki tagja akar lenni annak a szervezetnek, mely minduntalan kizavarta a műhelyből, hogy a Jakabok ilyenkor hol a pártkasszából, hol az egyezségre kényszerített megijedt gyárosok rovására ezeket zsebelhesse-nek, amíg a munkások koronás segélypénzekben szükülködhetnek éhes családjukkal együtt. Akiknek megnyílt a szemük, azok most egyszerre hátat fordítanak a leplezett vezéreknek, s ha ők a reakció zsoldosaiá szegődnek, a felvilágosodott munkások azzal reagálnak, hogy megtagadják ők is az adót. Nem fizetünk többé Jakabfillért! Ez a legujabb jelszó. Ez a legokosabb ósrukráció.

— **Törvénykezés.** *Megjárta.* Füller József, 38 éves vajtai illetőségű lakos földmives f. évi február 4-én Budapestre utazott, s ennek az örömeire jól a fenekére nézett a pálinkás kupicák-nak. Alaposan bekamforolva tért be aztán a vasuti állomásra, hol az utazók közé keveredve annyira belemelegedett a mondanivalóiba, hogy a kalauz többszöri figyelmeztetése dacára sem akart felúlni a vonatra. Így lettek többen. A vonat végül nem várta meg míg kibeszélték magukat, hanem elindult: ezt meglátva nyomban felugráltak a hágesókra, csak hogy a kalauz megállította a vonatot, s egyenként leszállította őket. Mindenki békeségesen leszállt, habár zsörtölődtek is magukban, csak Füller József utamnak akadt most mindenaron elutazhatnékja és a nála levő fűtykóssal rasuhintott Csapó Menyhért kalauz kezére, amikor az kezelni fogva learkata rántani. Hatóság elleni erőszak büntetével vádolva került ezért Füller József f. hó 3-án a helybeli kir. törvényszék vádlottak padjára. A törvényszék elnöke volt: Kecán Izidor kir. törv. bíró, szavazóbírák: Siposs Sándor kir. törv. bíró, Tömöry József kir. törv. bíró; jegyző: Eles András; ügyész: dr. Mendelényi László kir. alügyész. A törvényszék a vádlottat 8 napi fogházbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

— **Bűnügyi főtárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényszéknél 1905. évi október havában megtartandó bűnügyi főtárgyalások sorrendje a következők: 3-án: Farkas Pál maganokirathamisítás, Labadi Mihály s 1 tsa súlyos testi sért., Füller József hatóság elleni erőzák büntette, Rozsovicz Imre hatóság elleni erőzák. 4-én: Lukács Mihályné s 4 társ orgazdaság büntette, Szombat István hatóság elleni erőzák büntette, Lakatos Gyula hatóság elleni erőzák bünt. 4-én: Ifj. Hegedűs Ferenc hatóság elleni erőzák bünt. Ifj. Simon András súlyos testi sértés büntette, Szabó József s 1 tsa súlyos testi sért. büntette, Piringer Márton s 3 tsa súlyos testi sért. bünt. Buda István lopás büntette. 10-én: Reichard Fülöp vétkes bukás, Fabian István s 5 társ súlyos testi sért., Lepényi István hatóság elleni erőzák, Hütner János összbüntetés. 11-én: János s 1 tsa lopás büntette, Szentés Teréz s 3 tsa zsarolás vétsége, Osváth Sándor súlyos testi sértés, Selyem Ferenc lopás büntette. 14-én: Szabó Daniel s 2 tsa súlyos testi sértés, Varjas Káros lopás büntette stb., Kalló János súlyos testi sért. bünt., Szili József és 2 tsa lopás bünt. 17-én: Rüss Salamon hamis tanuzás büntette, Lenhardt János és 1 társ lopás bünt., Südi József és 1 társ lopás vétsége stb. 18-án: Székely Viktor sajtórendőri kihágás, Balogh László összbüntetés. 31-én: Dobor József s 2 tsa lopás büntette.

— **Meglopták.** Sós Zsigmond várpalotai földmives f. hó 2-án este a bodajki vásárról alaposan elázva a Szűny felől jövő vonattal érkezett Székesfehérvárra. Sós Zsigmond az állomáson azt a panaszt tette az ügyeletes rendőr Jött, hogy utközben ellopták 460 korona készpénzét. A rendőrök megmotozták a berugott atyafit és a pénz megtalálta nála. Hogy valami baja ne történjék, jegyet váltattak vele Várpalotára. Sós Zsigmond eltávozott az állomásról és csak másnap jelent meg ismét ugyanazzal a panasszal mint előzőleg. A dologban csak az a különbség, hogy a panasz most már valóvá vált. A berugott ember ugyanis tovább mulatott a városban és pénzét vagy ellopták, vagy elveszítette.

— **Pótvásárók.** Sárkeresztur községben az országos vásár október 9-ről október 16-ra használtatott. — A sárbogárdi állatvásár, amely szeptember 11-éről a környéken uralkodó állapotbetegségek miatt elmaradt, október 11-én tartatik meg.

— **Tűz a vidéken.** Pusztavám községben Steyermann Lőrinc ottani földmivészgazda udvarán tűz volt a napokban. Egy szalmakazal gyulladt ki ismeretlen okból és teljesen a lángok martalékává lett. A kár körülbelül 200 korona, melynek egy része azonban biztosítás révén megtérül.

— **Ujbor mellett.** Sarek József és Magyar József csókakói lakosok ujbor mellett beszélgettek az utóbbinak szülőhazájában, mikor valami nézeteltérés merült fel közöttük. Miután mindkettőn alaposan kaptos állapotban voltak és sehogysam tudták a felmerült kérdést békésen megoldani, átmentek a szomszédba Pintér Istvánhoz és őt kérték fel ügyükben bírónak. Pintér, aki a szüretre szükséges edények tisztogatásával volt elfoglalva, nem a legszívesebben fogadta a két atyafit, pedig mikor majd házsártoskodni kezdtek, kilödiotta őket. Ez az erélyes fellépés szörnyen bántotta a két boros embert, megfélemlítkeztek vitás dologról, kapát és más ütőesztet véve kezükbe, berontottak Pintérhez és alaposan elverték. A bántalmazott ember ugy Sarakot, niint Magyar Józsefet fejjelentette a bíróságnál súlyos testi sértés címén.

— **A rendőr bántalmazói.** Lichneckert Ödön és Barna József péksegédek hétfőn reggel az Iparkávéház előtt megtámadták Rabi József rendőrt és megverték. A lét péksegéd ellen megindult az eljárás.

Bor és must eladó Szelke családnál Nádor-utca 7.

— **Öngyilkos földmivész.** Súlyos csapások érték Csordás József sáregresi lakos 35 éves földmivészgazdát. Csak egy évvel ezelőtt temette el feleségét, azután ujból megnősült, de második feleségével való rövid együttlét után az asszony is betegeskedni kezdett úgy, hogy halála előre látható volt. A kishitű ember nem tudta a megpróbáltatásba belenyugodni, buskomorrá lett, míg nem a napokban önkézzel dobta el magától Isten adományát, az életet. Házának padlásán felakasztotta magát. Valószínű, hogy a szerencsétlen ember pillanatnyi elmezavarásban követte el végzetes tettet.

— **A Duna halottja.** Százhalombatta község határában a napokban egy 35—40 évesnek látszó, iparos kinézésű férfi már feloszlatásnak indult hulláját fogták ki a Dunából. A hullán külérőszak nyomai nem láthatók és így valószínű, hogy az illető öngyilkosság folytán lelte halálát a Duna hullámaiban.

A tisztességtelen verseny.

Míg idehaza csak azon vitatkozunk, hogy miként lehetne a honi ipartermékeinket a nagyközönséggel megkedveltetni, addig osztrák szomszédaink körében vigan folyik a magyar mezőgazdasági és ipari termékek elleni küzdelem. Adáz gyűlölettel fogadnak minden iparterméket, a mi hazánkban készült és a legtöbb osztrák kereskedő rideg visszautasításban részesíti gyárosaink és iparosaink árjegyzeit, mert az osztrák vásárlóközönség bojkottálna őket, ha megtudná, hogy üzletükben magyar árukat is tartanak. Karlsbadban, ahol évente sok ezer magyar honpolgár fordul meg, az idén is falragaszokon hívták föl a lakosságot, hogy a magyar lisztet bojkottálja és csak egy lelkes hazafi fölszólalására távolítottta el a város polgármesterc a magyar szemet bántó falragaszokat.

Osztrák társadalmi egyesületek üléseiken megfogadják, hogy magyar árukat nem vásárolnak, nőikkel, gyermekekkel fogadalmat tétetnek, hogy magyar árukért soha egy garast sem adnak ki. Pedig mindennek a nagy hühónak vajni kevés értelme van, mert edes-keves az a magyar áru, a mit Ausztriába kiviszünk és ezt is csak azért, mert a beözönlő osztrák áruk nagy versenye kényszeríti erre iparosainkat.

Nekünk volna istenigazában jogunk panaszokodnunk, ülésezniünk, fogadalmat tennünk és

adáz gyűlölettel viselkedniük az osztrák iparral szemben, mert az erős versenyével zsenge iparunkat csirájában elfojtja. Mi azonban érettebbek és higgadtabbak vagyunk; nem szitkozódunk, nem gyűlölködünk, mert a fönnálló törvény előtt tisztelttel meghajlunk, a törvény pedig egyenlő jogokat biztosít hazánkban az osztrák és a magyar iparnak.

Mi az érvényben levő törvény megváltoztatására, az önálló gazdasági berendezkedés életbeléptetésére törekszünk a törvényes alapon és a mig ez be nem következett, addig is társadalmi uton a hazai termelés fejlesztésére és versenyképessé tételére törekszünk, ami az erős külföldi verseny mellett csak a társadalom lelkes közreműködésével érhető el.

Azt azonban a törvény keretén belül is joggunkban áll ostromoznunk, hogy az osztrák ipar tisztességtelen uton és módon csempészi be hazánkba selejtes árukat. Alábbiakban néhány jellemző esetet ismertünk és reméljük, hogy ezek közreadásával másokat is rábirunk arra, hogy a tudomásukra jutott eseteket velünk közöljék.

A legtöbb tisztességtelen eset a gyufagyártás terén merül föl. Talán azért, mert a honi ipar pártolása ezideig leginkább a magyar gyártásu gyufa vásárlásában nyilvánult meg. Mint egyik budapesti napilapból értesülünk, az ifj. Heitler György nagybittsei gyárából kikerült gyufadobozok felső címkéjén a gyáros arról biztosítja vevőit, hogy gyujtója a legjobb minőségű hazai gyártmány. Ha azonban a felső címkét óvatosan eltávolítjuk, alatta egy német feliratu alsó címkét találunk, a melyen egy kép és az ezt magyarázó német elc foglaltatik. Nem kívánhatjuk mindenkitől, a ki magyar gyufát akar vásárolni, hogy fejtsse le a felső címkét és győződjék meg használat előtt arról, vajjon nincs-e alatta német címke, ennél fogva a magyar gyufagyártás érdekében kértünk kell gyufagyárosainkat, alkalmazzzák gyufadobozaikon a Magyar Védőegyesület védőjegyét, a hármas halmon álló kettős keresztet, mert csak ezzel tudjuk elejét venni annak, hogy a fönt ismertettet és ehhez hasonló eset következtében a közönségnek a magyar gyufák eredete fölül kételey támadhasson. A jelen esetet rendkívül sajnáljuk, mert hiszen nincs semmi ok arra, hogy magyar gyár külföldi árut adjon el saját cégére alatt, mikor ő maga is nagymennyiségű jó árut tud gyártani. Lehetséges, hogy a gyufa valóban jó magyar gyártmány volt és csak a doboz külföldi eredetű, de ez is hiába, mert van már itthon készült jó doboz bőven. Reméljük, hogy ifj. Heitler György ur meg fogja magyarázni e lap olvasóinak eljárását.

Midőn a magyar ipar pártolása érdekében megindított akcióról a külföldi iparosok is tudomást szereztek, a legszemérmelenebb módon zsákmányolják ki a magyar közönség jóhiszeműségét. Únak indítanak áruterjesztő ügynököket, a kik magyar gyártmány gyanánt hitvány bécsi rongyot croszokolnak a vevőközönségre.

Mint a „Soproni Napló“-ban olvassuk, mult hóban egy lapos zsebkést juttattak hozzá, a melynek egyik oldalán a magyar szent korona látható és „Isten áld meg a magyart“ fölírás olvasható, másik oldalán pedig Kossuth Lajos szobrának másolata és a nagy szabadsághős születési és halálzási évszáma látható.

A jámbor vevőközönség joggal hiheti e zsebkésről, hogy magyar földön, magyar munkások készítették, pedig nem így áll a dolog. Ha ugyanis jobban szemügyre vesszük a hazafiaságra apelláló zsebkést, fölfedezhetjük rajta ezt a jellemző két szót: „Gesetzlich Geschützt.“ Azonkívül azt is fölfedezhetjük, hogy a híres zsebkész Solingenben készült és az ottani munkásoknak juttatott keresetet.

Már egy ízben jeleztük, hogy az Ausztriával fönnálló vámközösség jogot ad minden osztrák gyárosnak, hogy olyan védjegyet válasszon áruira, a milyen neki tetszik. Ezt a jogot osztrák szomszédaink arra használják föl, hogy ismert magyar neveket választanak silány áruikra és ezzel a hazafias magyar közönségben azt a hitet ébresztik, hogy áruik magyar származásuak. Ezek ellen a boszantó szemtelenségek ellen semmissen tehetünk, azért föl hívjuk olvasóink figyelmét néhány ily esetre, hogy az ily

magyar hazafiaságra apelláló hitvány osztrák áruk vásárlásától tartózkodjanak.

Mint a „Honi Ipar“-ban olvassuk, nemrég egy osztrák vászongyáros az aradi vértanúk szobrának fölajakját jegeztette be védjeggyel és ezzel a közismert rajzjal iparkodik most a vásznát nálunk népszerűvé tenni. Ugyancsak nemrég egy osztrák vászongyáros a mult évi budapesti bikaviadalok alkalmából egy elclapban megjelent torzképet lajstromoztatott be, a melyen Tisza István és Lukács László mint toreadorok vaditják a magyar bikát. Legujabban Wekerle Sándor arcképét jegeztette be védjeggyel az „Actiengesellschaft der K. u. K. priv. Roth-Kosteleitler und Erlauer Spinnerei und Weberei“ bécsi cég magyar „Wekerle Sándor“ szavakkal. Ugyancsak egy osztrák cég „Kossuth Lajos“ vásznat árusít.

A nemzeti színek használatá az osztrák iparosoknál mindennapi. Így Koblencben készítenek nemzeti színű óralánc-szalagokat és érmeiket „Kossuth Lajos emlékműnevelőére“, miket itt hazaiaknak adtak el.

Osztrák lapgyárosok utánozzák az Első magyar ruggyantaáru gyár r. t. „Magyar Lapda“ jelű lapdját, továbbá „Kossuth Lajos azt izente“ föliratu lapdákat árusítanak honi gyártmány gyanánt.

Schicht, augsigi szappangyáros olyan izzó reklámokkal árasztja el a budapesti és vidéki sajtót és üzleteket, mintha magyar gyártmányai volnának.

Az Első magyar steeringgyertya és szappangyár r. t. „Flóra“ gyertyájának csomagolását egy osztrák cég föltűnően utánozta. Kezünkben volt a Flóra-gyár és az említett osztrák stearin-gyertyagyár csomagja és első pillanatra alig tudtuk őket megkülönböztetni. Mint értesülünk, az említett osztrák cég dacára a magyar vevőközönség megtévesztésére irányuló tisztességtelen versenyének, nem volt képes a hírvess Flóra-gyertyát a háztartásból kiszorítani, sőt ellenkezőleg, érzékeny veszteség után kényyszerítette a megtévesztő csomagolást beszűntetni. Megemlítjük még e helyütt, hogy egy osztrák gyertyagyáros „Bécsi Flóra“ jelűjégű csomagokat is merészelt készíteni.

Egyesületünk legutóbbi igazgatósági ülésén hallottuk, hogy egy nagy magyar rajzszejgyárosnak Nürnbergben volt egy társa és az összes Magyarországon eladott rajzszerkeket a nürnbergi gyárból hozatta. Ezt a hírt megcáfolták.

A kereskedelmi miniszterium iparfejlesztési emlékiratában fölemli, hogy a szépasségi vászon jó hírnevét osztrák gyárosok arra használják ki, hogy a külföldön vásárolt nyers vásznat elküldik fehéritésre a Szépasségbe, ott fölszereltetik nemzeti színű szalaggal, ellátják „Szepesi vászon“ vagy „Szépasségi fehérités“ jelzéssel és így hozák hazai vászon gyanánt forgalomba.

Tekintettel arra, hogy a tisztességtelen verseny e nemei által a hazai ipar nagymértékben károsul, a közönség pedig szándékosan megtévesztetik, törvényhozási uton kellene a hazai ipari termelés olyan védelméről gondoskodni, mely az ily visszaéléseket kizárja. A visszaélések sorozatát legközelebb folytatjuk, hogy ezek által a hiszékeny közönséget óvatosságra intstük.

Okt. 1. Iparvédelem.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Türelmetlen. Esdve kérjük, ne legyen türelmetlen! Mi nem vagyunk Ő Felsége (hála legyen az Istennek! mostanában annak a helyén se jó lenni) mi nem nevezhetünk ki püspököket s így ön hiába böstörködik ellenünk, a bajára sebtalpasszal nem szolgálhatunk. A püspöki kinevezésekről ma épen annyit tudunk, mint szombaton. Illetőleg még annyit, hogy egy másik, Budapestről érkezett távirat megerősítette előbbi híradásunkat. A kinevezés kérdése most a bécsi Burg falai közt idözik. Hogy a hivatalos jelentések mikor érkeznek hozzánk, ki tudná megmondani? Lehet hogy ma, holnap, egy hét, vagy egy hónap múlva. Lehet az is, hogy Ő Felsége, miután belemártotta a tintába a tollát, mást fog gondolni. S változat a szándékán. Ezt tudunk olyan esetet is, mikor a már aláírt kinevezést megsemmisítették s az illető, a ki a kitüntetés megköszönni ment s az új ranghoz való parádét is megrendelte, hosszú orral távozott. Tehát várjunk. Annyit mondhatunk, hogy a mi értesüléseink nagyon komoly forrásból valók, nem kacsavadászok híradásaiából, szóval olyan helyről, a hol tudni is szoktak valamit.